

41.500 bezoekers op festival

Het Bevrijdingsfestival in Utrecht heeft op zondag maar liefst 41.500 bezoekers getrokken. Dat meldt de organisatie van het festival, dat dit jaar voor de 29ste keer plaatsvond.

Emma Thies
Utrecht

Volgens de organisatie stonden de eerste fans om 09.00 uur 's ochtends al te wachten om het terrein op te gaan.

Ook op andere plekken in Utrecht werd zondag de vrijheid gevierd. Zo vond er op het Berlijnplein een 'Vrijheidslunch' plaats, en werd er ook in de bibliotheek op de Neude 's middags samen gegeten.

Nadat het festival door geldnood vorig jaar maar nauwelijks door kon gaan, wordt nu hard gewerkt aan de toekomst. Gesproken wordt met het Rijk over structurele steun en nagedacht wordt over een stichtings- of verenigingsvorm in de toekomst, die ook voor sponsors aantrekkelijk is.

Omdat het in 2025 tachtig jaar geleden is dat Nederland werd bevrijd, is Bevrijdingsfestival Utrecht van plan om dit te vieren met een speciale jubileumeditie. Om die editie groots te kunnen vieren, heeft het festival al een crowdfundingactie opgezet.

▲ Bevrijdingsfestival in Park Transwijk. FOTO: MARNEK SCHMIDT

Graveren om fiets makkelijker terug te vinden diefstal

Utrecht

Utrechters kunnen hun fiets morgen gratis laten graveren en registreren op het Moskeplein in Lombok. Dit moet ervoor zorgen dat fietsen makkelijker worden teruggevonden bij diefstal.

Tussen 16.00 en 18.00 uur kunnen inwoners hier met hun fiets gratis terecht. Het preventie- en graveerteam van de gemeente is aanwezig om fietsen te checken op diefstal en om bewoners van tips te voorzien.

In 2022 werden er 4105 fietsen als gestolen geregistreerd. Over het algemeen vinden de meeste fietsdiefstallen in en rond het centrum plaats.

TERUGBLIK EEUWENOUDSE DOMKLOKKEN BLEVEN UIT HANDEN VAN DE NAZI'S

Door listen en lef werden klokken van de Dom gered

▲ De Utrechtse klokkenluiders en klokkenexpert Wouter Iseger.

FOTO: JEROEN NIEUWIT

Het is donderdag 28 januari 1943 als vier plunderploegen door Utrechtse straten trekken om - in opdracht van de nazi's - kerkklokken uit de torens te halen. De eeuwenoude bellen van de Domtoren blijven dat leed bespaard en overleven de oorlog en zijn tot op de dag van vandaag te horen, 79 jaar na de bevrijding van de stad.

Anouk van Veldhuizen
Utrecht

Was de geschiedenis nét anders gelopen, dan waren de Domklokken uit 1505 omgesmolten tot nazi-wapens. „Listen en lef van toen hebben ervoor gezorgd dat we nog steeds genieten van het geluid dat bij deze stad hoort”, stelt Wouter Iseger, klokkenluiders bij het Utrechts Klokkenluiders Gilde.

Koper en tin

Tijdens de plundertocht van 1943 hangt in de Domtoren al geen enkele klok meer, met dank aan een 'verrekte gevaarlijke' actie van een aantal jaren eerder. Want klokken en oorlog hebben al eeuwenlang een bijzondere relatie. „Wapens, zoals kogels en granaten, bestaan uit hetzelfde materiaal als klokken: koper en tin”, verklaart Iseger. Dus als de nazi's op 10 mei 1940 Nederland aanvalen, is het zaak om

de bellen zo snel mogelijk in veiligheid te brengen.

De tientallen carillonklokken, die in de top van de toren hangen, worden met een takel naar beneden gebracht. En dat is niet zonder gevaar. „Nederlandse soldaten schoten op de Dom, want er gingen verhalen rond dat daar Duitse parachutisten waren geland”, vertelt Iseger.

De vier grootste klokken passen niet door het hijsluik en worden bedekt met zandzakken, ter bescherming bij een mogelijk bombardement. Dat geldt ook voor de zeven luidklokken, die eerst worden gestut. „Het ging razendsnel”, zegt Iseger. „Binnen een dag was de Dom bijna leeg. Toen de beiaardier 's middags kwam om te spelen, werd hij naar de kelder verwezen.”

Monument

Echte angst dat de klokken worden weggehaald en omgesmolten was er niet. „De klokken waren aangevoerd als monument”, vertelt Iseger. De nazi's hadden beloofd om deze klokken met rust te laten. „Mensen waren bang voor een luchtbombardement.

De Domtoren werd daarbij als risico gezien.”

De zeven monumentale exemplaren uit de Domtoren en vier andere klokken uit verschillende kerken zijn te herkennen aan een witte hoofdletter M. „Maar op papier telde Utrecht slechts vijf klokken. Het zevental uit de Dom werd als één geteld. Ook de carillons werden niet precies omschreven. Daardoor bleef de stad onder de radar.”

Als Hitler in 1941 besluit om de Sovjet-Unie aan te vallen, verliest hij een

belangrijke bron van koper en tin. En dus geeft rijkscommissaris Arthur Seyss-Inquart een jaar later opdracht tot de klokkenroof. De aartsbisschop van Utrecht, later bekend als kardinaal De Jong, en de burgemeester verzetten zich fel. Maar hun protest maakt weinig indruk op de nazi's, die het klokkenbrons hard nodig hebben in de strijd aan het Oostfront.

Terug naar die donkere donderdag in februari 1943. Vier plunderploegen starten hun kerkklokjacht door Utrecht. In de twee weken die volgen, worden bijna veertig exemplaren afgevoerd en uiteindelijk omgesmolten tot oorlogsmateriaal. Zes andere klokken worden gezien als 'bijzonder' en gaan per schip naar Spijk, een dorp aan de Linge bij Gorinchem.

Daar zou een Duitse deskundige onderzoeken of ze geschikt zijn voor smelting. Zo ver komt het niet. „De Inspectie Kunstbescherming rommelde enorm creatief met cijfers. Daardoor leék het alsof 500.000 kilo Nederlands klokmetaal was afgevoerd, terwijl het ging om 200.000 kilo”, vertelt Iseger. Eén Utrechtse klok belandt in de Hamburgse smeltoven, de rest blijft achter in Spijk.

Geluid nog hetzelfde

Vijf oorlogsjaren lang is het stil in de stad. Maar dat verandert op 7 mei 1945, de dag dat Utrecht wordt bevrijd. „Alle klokken luidden een halfuur lang, in opdracht van de burgemeester. Het was een emotioneel moment, klokkenluiders hielden tranen met tuiten.” En dat vindt hij niet vreemd. „Het geluid hoort bij Utrecht: de klokken klonken toen Willem van Oranje overleed en toen Napoleon de stad binnentrok. En ook nu, zoveel jaren later: alles is veranderd, maar het geluid is nog altijd hetzelfde.”

Vandaag viert Utrecht de bevrijding van de stad. Bij het Polar Bear-monument in het Hogelandsepark is om 19.00 uur een herdenkingsmoment.

Het ging razendsnel. Binnen een dag was de Domtoren bijna leeg

- Wouter Iseger